

Prediktory obav z umělé inteligence

Úvod

Umělá inteligence (AI) patří mezi nejrychleji se rozvíjející technologie současnosti a zásadně ovlivňuje oblasti jako pracovní trh, komunikaci či rozhodovací procesy. S jejím rozvojem však nevznikají pouze nové příležitosti, ale také obavy spojené s jejími dopady na společnost.

Výzkumy ukazují, že veřejnost je v hodnocení AI rozdělená a významná část populace vyjadřuje spíše obavy než nadšení (Pew Research Center, 2026).

Důvěra v regulační instituce významně ovlivňuje postoje k umělé inteligenci. Například studie (Bullock a kol., 2025) ukazují, že jednotlivci, kteří důvěřují vládám, s větší pravděpodobností vnímají umělou inteligenci jako bezpečnou a prospěšnou, s menší vyjadřují obavy a naopak.

Cílem práce je analyzovat, které faktory ovlivňují pravděpodobnost, že jedinec vnímá umělou inteligenci spíše jako zdroj obav než nadšení. Zaměřuji se na vliv věku, pohlaví, důvěry v regulaci AI a úroveň znalostí o AI.

Data a proměnné

Pro analýzu byla využita data z mezinárodního šetření Pew Research Center. Dataset obsahuje odpovědi respondentů z více zemí.

Závislá proměnná

byla vytvořena na základě otázky: „Overall, how would you say the increased use of artificial intelligence in daily life makes you feel?“

Pro účely analýzy byla proměnná dichotomizována:

- 1 = více znepokojen než nadšen (more concerned than excited)
- 0 = více nadšen, než znepokojen (more excited than concerned)

Odpovědi „stejně znepokojen i nadšen“ byly z analýzy vyřazeny.

Nezávislé proměnné

Do modelu byly zahrnuty následující prediktory:

- Důvěra v regulaci umělé inteligence (kategoriální)
- Povědomí o umělé inteligenci (kategoriální)
- Pohlaví
- Věk

Metoda

Pro analýzu byla použita binární logistická regrese. Výsledky jsou interpretovány pomocí odds ratio (Exp(B)) které vyjadřuje změnu šancí, že respondent bude spíše znepokojen než nadšen z rostoucího využívání umělé inteligence, při změně dané proměnné, za předpokladu, že ostatní proměnné v modelu zůstávají konstantní.

Výsledky

Statisticky významný vliv byl prokázán u proměnné „důvěra v regulaci umělé inteligence“ ($p < 0,001$). Například respondenti, kteří uvádějí „žádnou důvěru“, mají přibližně **3,8 krát** vyšší šanci být znepokojeni, než respondenti s vysokou důvěrou. Tyto výsledky ukazují, že nižší důvěra v regulaci AI je spojena s výrazně vyšší pravděpodobností negativního postoje.

PROMĚNNÁ	ODDS RATIO	95% CI	P
DŮVĚRA V REGULACI AI			
• SOME TRUST	1.346	[0.628; 2.884]	0.445
• NOT TOO MUCH TRUST	2.125	[0.991; 4.554]	0.053
• NO TRUST AT ALL	3.824	[1.779; 8.217]	<0.001
• NOT SURE	5.318	[2.461; 11.491]	<0.001
POVĚDOMÍ O AI			
• A LITTLE	0.867	[0.151; 4.977]	0.873
• NOTHING AT ALL	0.918	[0.160; 5.278]	0.923
• DON'T KNOW	0.880	[0.149; 5.188]	0.888
POHLAVÍ (ŽENY)	0.588	[0.543; 0.637]	<0.001
VĚK	1.023	[1.021; 1.025]	<0.001

Jako statisticky významná se ukázala proměnná pohlaví (OR = 0,588; $p < 0,001$). Hodnota odds ratio menší než 1 indikuje negativní vztah. Tento výsledek lze interpretovat tak, že ženy mají přibližně o **41 % nižší** šanci být znepokojeny než muži.

Statisticky významný vliv byl prokázán také u proměnné věk (OR = 1,023; $p < 0,001$). Hodnota odds ratio vyšší než 1 indikuje pozitivní vztah. Tento výsledek znamená, že s každým dalším rokem věku se šance na obavy z umělé inteligence zvyšuje přibližně o **2,3 %**.

Proměnná „povědomí o umělé inteligenci“ se jako statisticky významná neprojevila ($p > 0,05$)

Kvalita modelu byla ověřena pomocí Nagelkerkeho R^2 , které dosahuje hodnoty 0,180., model vysvětluje přibližně 18 % variability závislé proměnné.

Celkový model je statisticky významný ($\chi^2 = 1796,782$; $p < 0,001$).

UKAZATEL	HODNOTA
OMNIBUS TEST (χ^2)	1796.782
P	<0.001
NAGELKERKE R^2	0.180
COX & SNELL R^2	0.131
HOSMER-LEMESHOW TEST (P)	0.037

Hosmer-Lemeshow test dosahuje hodnoty $p = 0,037$, což naznačuje určité odchylky mezi modelem a daty. Vzhledem k velikosti datového souboru však tento výsledek nepředstavuje zásadní problém.

Závěr

Výsledky logistické regrese ukazují, že klíčovým prediktorem je důvěra v regulaci AI. Nižší důvěra je spojena s výrazně vyšší pravděpodobností obav.

Dále se jako statisticky významné ukázaly sociodemografické faktory, konkrétně věk a pohlaví. Starší respondenti a muži vykazují vyšší pravděpodobnost obav z umělé inteligence. Naopak povědomí o AI se jako významný prediktor neprojevilo.

Celkově model vykazuje střední vysvětlující schopnost.

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=884>

Zdroje

PEW RESEARCH CENTER. *Key findings about how Americans view artificial intelligence*. Washington, D.C., Pew Research Center, 2026.

BULLOCK, John G. et al. 2025. *Public opinion and the rise of digital minds*. 2025.

PEW RESEARCH CENTER. Global Attitudes Survey 2025. [dataset]. Washington, D.C.: Pew Research Center, 2025. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org>